

Welles, un far per al segle XXI

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona homenatja Orson Welles en una microexposició que es podrà veure fins el 22 d'abril. Emmarcada en el cicle 'Fars del segle XX', és una revisió crítica i lúdica de l'obra del cineasta a càrrec de l'artista Frederic Amat i de l'escriptor Jordi Balló.

Amat: "Welles va ser un director de directors, un personatge apte per tocar grans temes, molts dels quals frustrats o inacabats."

Com ens hem d'encarar amb la figura d'Orson Welles per entendre'l en tota la seva dimensió?

JORDI BALLÓ: Welles és sobretot un inventor de formes, probablement un dels més grans del segle XX. M'agrada destacar-ne tres factors importants per entendre la seva rellevància en aquest segle: d'una banda, va ser un dels pocs que va criticar obertament el poder, això es pot veure clarament a *Ciudadà Kane*, però també en altres obres, que parlen sobre la pèrdua de la innocència, l'ambició desmesurada del poder, la fragilitat d'aquest i la impossibilitat del somni absolut. D'altra banda, la seva forma de concebre una feina sistemàtica de director independent és un mirall per a l'artista actual: el seu procés de desmaterialització és una de les reflexions més carismàtiques i originals sobre la pràctica artística. La lluita per crear és cada cop més difícil, però el que queda és l'obra germinal, la voluntat de fer-se preguntes, de saber tornar a mirar la realitat amb els ulls nets. No hem d'oblidar un darrer factor, com és la importància de la pluralitat d'obres d'Orson Welles, des dels programes radiofònics, on va revelar l'opacitat del sistema de la informació fins i tot abans que la paraula *manipulació* existís a la ment dels estratèges de la comunicació, fins a les obres de teatre que va poder dur endavant.

—Com va aconseguir vostè captar en l'exposició aquesta visió tan polièdrica del cineasta?

FREDERIC AMAT: Quan el Jordi fa mesos em va proposar fer un far sobre Orson Welles hi vaig estar d'acord de

seguida, perquè sempre l'he considerat un dels meus directors referencials. Si volgués sintetitzar Welles en una imatge plàstica, seria una mena de pilota negra. Per mi és un personatge absolutament faustià, que m'ha inspirat a fer tot un muntatge que consta de diverses parts: d'una banda, hi ha una referència òbvia a la pel·lícula *Ciudadà Kane*, concretament a l'escena en què la càmera va lliscant amb una panoràmica sobre una habitació plena de diaris. Això m'ha permès fer una cosa que em feia molta il·lusió, que era un "Diari Welles". Com que l'escenografia, l'espai, està ocupada per una mena de magatzem de diaris, em preguntava quin diari ocuparia principalment aquest espai. I se'm va acudir el diari *O.W.*, on, des de la primera pàgina fins a la darrera, hi ha una selecció de textos, feta pel Jordi i per mi, amb citacions de grans autors universals, des de Borges fins a Guillermo Cabrera Infante o Jean Cocteau, o cineastes com Jean-Luc Godard, que parlen sobre Welles. Perquè, per sobre de tot, considero que Welles va ser un director de directors, un personatge apte per tocar grans temes, molts dels quals malauradament van ser frustrats o inacabats.

—Va ser difícil, doncs, fer una selecció entre tants textos?

F. AMAT: El que succeeix amb Welles és que es tracta d'un personatge que ha seduït tants escriptors i del qual hi ha una tan gran quantitat d'escrits i de biografies a l'hora de triar, que no saps mai per on començar. En aquest mateix diari hi ha, per exemple, una pàgina amb la carta que li va escriure Jeanne Moreau,

El professor de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra Jordi Balló (a l'esquerra) i l'artista pol·lifacètic Frederic Amat (dreta) són els artífexs del far que el CCCB dedica a la figura i l'obra d'Orson Welles.

en què manifesta el més important que una persona pot escriure a una altra: és una carta d'admiració... i d'amor. Per acabar-ho d'arrodonir, també s'inclou una altra pàgina amb un treball digital sobre *Les mil cares d'Orson Welles*.

—En un muntatge dedicat a un director de cinema, era inevitable fer tota mena de referències audiovisuals a la seva trajectòria professional?

F. AMAT: Evidentment. En aquest espai —on s'hi arriba a través de l'anagrama O.W. que es repeteix pel terra a manera de petjades, gairebé des del carrer fins a la instal·lació—, trobem, més enllà dels diaris, tres taules. Dues estan enlairades i són taules pantalla on es projecten dos vídeos realitzats amb la Mariona Omedes, en què hem fet un mosaic amb diferents imatges capturades de la seva filmografia i altres de creades expressament per a l'ocasió. S'ha ideat

una mena de diàleg, com si d'alguna manera aquestes dues taules estiguessin connectades per mitjà de la paraula. Crec que això dona una visió calidoscòpica i faustiana del mateix Welles. La tercera taula és un locutori de ràdio on la gent pot escoltar programes d'Orson Welles, i a la vegada es projecten unes imatges sobre *La guerra dels mons*. A la sortida d'aquesta instal·lació hi ha una catifa que porta a una videoteca on es passa una selecció dels seus films, i que completa així el cicle que es projectarà a la Filmoteca. En general, amb aquest muntatge és com si haguéssim trossejat tot el material de Welles i l'haguéssim construït en aquesta nova dimensió.

—Creu que Welles, passats els anys, encara pot tenir vigència en l'actualitat per a les noves generacions?

F. AMAT: Amb aquesta exposició, la persona que estima Welles es trobarà

dins el seu medi, perquè hi ha Welles per donar i per vendre, i el que no el conegui, té la possibilitat de visionar tot el seu ventall de creativitat. Avui dia sens dubte continua tenint el mateix poder de seducció i d'atracció per a les noves generacions com ho podia tenir en el seu moment. Fins i tot un director com l'Steven Spielberg s'ha inspirat en films de Welles per rodar escenes de les seves pel·lícules: Orson Welles és contínuament una font d'inspiració. Es tractava d'un artista que anava més enllà del que volien els productors de la seva època, i això va fer que a Europa acabés refusat per la indústria americana, tot i que ell en va ser un dels pioners. Però en el seu cas és comprensible, és aquest desig propi de l'artista de voler anar sempre més enllà dels límits.

Guillem Medina